

Rozhodnutí nejvyššího soudu.

Ustanovení stanov společenstva s ruč. obm., že vyloučený člen přestává býti členem družstva okamžikem, kdy vyloučení vešlo v právní moc, neodporuje zákonu § 77 zák. č. 70 ai 1873 ř. z., jen když stanovy ve shodě s cit. zákonem obsahují ustanovení o době ručení a výplaty podílu vyloučeného člena.

Za to odporovalo by zákonu ustanovení stanov, že provozování společenstevního podniku může býti svěřeno i nečlenům.
(Rozhodnutí nejvyššího soudu z 11. září 1925 R I 608/25. Krajský soud v Kutné Hoře FIRM 858/25.)

Nejvyšší soud vyhověl dovolacímu rekursu »výrobního družstva dlaždičských dělníků, zapsaného společenstva s ruč. obmezeným, pokud souhlasnými usneseními nižších soudů zamítnuta byla žádost za zápis stanov do společenstevního rejstříku z toho důvodu, že ustanovení § 9 stanov, podle něhož vyloučený člen vystupuje z družstva dnem právoplatného vyloučení, jest nepřipustné a usnesení rekursního soudu v ten způsob změnil, že tento důvod zamítnutí žádosti odpadá. Odůvodnění:

Rejstříkový soud zamítl žádost stěžujícího si družstva za zápis nových stanov, poněvadž některá ustanovení jich shledal po zákonu závadnými. Jde o souhlasná rozhodnutí v nesporném řízení a tu shledává dovolací soud po rozumu § 16 čís. pat. z 9. VIII. 1854 č. 208 ř. z. zřejmý rozpor se zákonem jen v bodě shora uvedeném a to z těchto důvodů:

Nelze sdíletí názoru nižších soudů, že by bylo nepřipustným ustanovením § 9 stanov, podle něhož vyloučený člen vystupuje z družstva dnem právoplatného vyloučení, poněvadž prý i v případě vyloučení končí členství posledním dnem správního roku, kdy se vyloučení stalo.

Nutno rozlišovati mezi dobrovolným vystoupením a vyloučením člena družstva, jež rozeznává i § 5 čís. 4. zákona z 9. IV. 1873 č. 70 ř. z. Prvým případem upravuje § 77 cit. zák., podle něhož společenstevní poměr může skončiti teprve po uplynutí závodního roku. Takového ustanovení pro případ vyloučení člena však zákon nemá, poněvadž již z pojmu a z účelu vyloučení člena, jehož další setrvání ve společenstvu mohlo býti škodlivým, vychází, že musí působiti již okamžikem, kdy se stalo. Takovouto úpravu smlouvou připoustí zákon v § 5 č. 4. Tomu nikterak nejsou na závalu ustanovení §§ 78 a 79 cit. zák., jež určují jen dobu ručení člena společenstva s ručením obmezeným, když přestal býti členem družstva, a dobu, kdy musí býti vyplaceno jeho pohledávání ze společenstevního poměru.

Stanovy vyhovují tudíž po této stránce zákonu, zvláště když i ručení vyloučeného člena stanovami jest upraveno způsobem po zákonu přípustným. (Viz rozh. č. 4156 sb. nejvyš. s. a Adler Čl. č. 2390.)

Za to však přisvědčiti sluší nižším soudům, že právní povaha družstva nepřipouští, aby bylo provozování společenstevního podniku svěřeno také nečlenům. Odporovalo by zásadě, vyslovené v § 1 cit. zák., podle něhož jsou družstva spolky, jejich účelem je podporovati výdělek a hospodářství členů společným provozem závodu. Členové družstva musí tedy býti účastníky na provozu podniku jako takoví. Rozšíření provozu na nečleny bylo by již s podstatou družstva neslučitelné. (Adl. Čl. 2561.) Ustanovení § 5 zák. z 15. X. 1896 č. 220 sleduje jen účely daňové. Není ovšem na závalu, aby při provozu závodu členy bylo použito pro práce druhu podřadného sil pomocných, jež nejsou členy družstva (výpomocných prodavačů, nádenníků, osob služebných atd.). —er.

Na základě pouhého neprávoplatného předpisu výdělkové daně nelze ještě poháněti obchodníka k zápisu firmy do obchodního rejstříku; podal-li proti předpisu daně odvolání, sluší vyčkati výsledku odvolání toho.
(Rozhodnutí nejvyššího soudu z 30. června 1925 R I 560/25. Krajský soud v Chrudimi FIRM 293/25.)

Na oznámení berní správy, že obchodníku dobytíkem Bovi předepsána byla daň výdělková v obnosu 800 Kč vyzval rejstříkový soud dotyčného obchodníka, aby podal opověď firmy k zápisu do obchodního rejstříku.

Návrhu téhož, aby rejstříkový soud vzal na vědomí, že proti výměře výdělkové daně podal stížnost a aby proto soud vyčkal v dohánění ku protokolaci až do vyřízení zmíněné stížnosti, nebylo vyhověno, poněvadž ku opovědi firmy není odvislá od právoplatnosti předpisu daně, nýbrž jen od toho, že

daň výdělková ve smyslu § 7 uv. zák. k obch. z. ve znění zákona ze 30. června 1921 č. 260 sb. byla předepsána a že poplatník provozuje po živnostensku obchody.

Stížnosti obchodníkově rekursní soud nevyhověl.

Nejvyšší soud vyhověl dovolacímu rekursu, zrušil obě nižší usnesení a uložil rejstříkovému soudu, aby vyčkáje výsledku odvolání podaného stěžovatelem proti předpisu výdělkové daně, o povinnosti jeho k opovědi zápisu firmy do obch. rejstříku znovu rozhodl. Důvody:

Nemůže býti pochybnosti, že by předpis výdělkové daně obnosem 800 Kč ročně zakládal ve smyslu § 7 uv. zák. k obch. z. a čl. 19 obch. z. povinnost, aby stěžovatel opověděl svoji firmu k zápisu do obchodního rejstříku. Leč jak zjištěno přepísem berní správy, není platební rozkaz, jímž tato daň rekurentovi předepsána, dosud právoplatným, poněvadž stěžovatel podal proti němu odvolání.

Třeba že tento opravný prostředek neměl ve smyslu § 63 zák. z 25. X. 1896 č. 220 ř. z. odkládacího účinku, takže stěžovatel musí z tím předepsanou daň platiti, nelze placení to pokládati za bezpodmínečné, poněvadž není vyloučeno, že v opravném řízení bude stěžovateli daň se zpětnou platností snížena, takže by pak ve skutečnosti platil daň menší. Kdyby pak takto upravená daň klesla pod zákonitou míru, nebyl by rekurent k protokolaci firmy své povinen a to ani v době, kdy platil neprávem daň vyšší, jejíž přeplatky musí mu býti vráceny.

Jen tak je rozuměti předpisu cit. zákona, že pro protokolaci je rozhodnou výše výdělkové daně, kterou obchodník platí t. j. platiti je povinen, neboť zda jest jí povinen platiti, bude zřejmo teprve po právoplatném vyřízení odvolání podaného proti platebnímu rozkazu. Dokud se tak nestane, není vůbec spolehlivého základu k posouzení nutnosti protokolace.

Kdyby měl postačiti a býti jedině rozhodným již předpis daně, právní moci nenabyvší, vedlo by to k nemožným důsledkům. Obchodník byl by protokolován, ale pak by byla po případě v čestě rekursu daň snížena po míru nutnou k protokolaci, k výmazu firmy z obchodního rejstříku by však se zřetelem k ustanovení § 9 uv. z. k obch. z. již nemohlo dojiti. Byla by tedy hned od původu zapsána do obchodního rejstříku firma kupce, jehož podnik nemá rozsahu zápis ten podmiňujícího, což by se přičilo zásadě, že jen kupec plného práva může užívati firmy (§ 7 uv. z. k obch. zákonu, čl. 15 obch. z.), jež musí býti zapsána v obchodní rejstřík (čl. 19 obch. z.), čili nesprávným předpisem výdělkové daně zakládala by se práva a ukládaly povinnosti kupce plného práva i obchodníkům nemajícím této povahy. Toho zákon ještě nezamýšlel. Usnesení rekursního soudu jest ve zřejmém odporu se zákonem a bylo proto rozhodnuto, jak se stalo. —er.

Společenstvo, jehož členem se může státi každý pracovník, ať dělník neb živnostník, nemůže, třeba, si vymohlo od politické správy koncesii hostinskou, kavárenskou, divadelní a biografickou, opověděti k zápisu do společenstevního rejstříku změnu stanov v tom smyslu, že je oprávněno živnosti tyto provozovati.

(Rozsodnutí nejvyššího soudu ze 2. září 1925 R I 569/25. Vrchní soud zem. v Praze R IV 243/25. Obchodní soud v Praze FIRM 3073/25.)

Družstvo »Dělnický dům« opovědělo k zápisu do společenstevního rejstříku změnu svých stanov v ten rozum, že společenstvo jest oprávněno provozovati ve svém domě živnost hostinskou, kavárenskou, divadelní a biografickou.

Rejstříkový soud opověd tuto zamítl, poněvadž provozování oněch živností u společenstva, jehož členem může býti podle stanov každý dělník, řemeslník, obchodník atd. nemůže se díti společnou hospodářskou prací členů, a členové nemají ve své výživě a hospodaření podporování býti přímo, nýbrž při živnostech oněch může býti zaměstnáno jen několik málo členů a členové mají býti podporováni jen nepřímo rozdělením případného zisku tak, že by tu nešlo o svépomocnou činnost ve smyslu § 1 zák. o společenstvech č. 133 ai 1873 ř. z., podle něhož provozování živnosti hostinské a kavárenské jest u tohoto společenstva vzhledem k ustanovení § 15 stanov a provozování divadelní a biografické živnosti u společenstva vůbec nepřipustno, ježto v posledních případech nejde o účel hospodářský, nýbrž zábavný po případě kulturní, k jehož sledování forma společenstva přípustna není.

Rekursu vrchní soud zemský nevyhověl s poukazem na správné odůvodnění soudu prvního.

Dovolacímu rekursu nebylo nejvyšším soudem dáno místa z těchto důvodů:

Podmínek § 16 cís. pat. z 9. srpna 1854 č. 208 ř. z. tu není a ke správným důvodům nápadného usnesení stačí dodatí toto: Společenstva výdělková a hospodářská jsou podle § 1 zákona z 9. dubna 1873 č. 70 ř. z. spolky o neuzavřeném počtu členů, jejichž účelem jest podporovati výdělek neb hospodářství svých členů buď společným provozováním podniku neb, o kterýž případ zde vůbec nejde, poskytováním úvěru.

Podstatným pojmovým znakem jejich jest tudíž v onom případě nejen společné provozování podniku členy družstva, nýbrž též podporování výdělku neb hospodářství členů družstva provozováním podniku těmito jeho členy.

Zákon předpokládá sdružení osob ke společné hospodářské činnosti, podporující přímo jejich živnost neb provozují-li různé živnosti, sdružení jich ke společné hospodářské činnosti, podporující přímo tyto jejich živnosti, nikoli však sdružení ku provozování určitých podniků na opatření kapitálu a rozdělení zisku, což jest známkou čisté asociace kapitálové, pro kterou forma družstevní není přípustnou.

Již z různosti povolání a odborného zaměštění osob, jež podle § 15 stanov mohou býti členy společenstva, plyne, že nejde ani o společnou výrobu, ani o společné provozování živnosti hostinské, kavárenské, divadelní a biografické, nýbrž právě jen o účast na zisku. Pokud jde o provozování divadla a biografu, tedy podniků sloužících k účelům vzdělávacím nebo zábavním, byla by forma společenstevní vyloučena již pro nedostatek účelu hospodářského.

Namítá-li se v dovolacím rekursu, že zápis obmyšlené změny stanov měl býti povolen již proto, poněvadž magistrátem hlavního města Prahy byla družstvu udělena koncese hostinská, stačí k tomu uvést, že tím není ještě nijak praejudikováno samostatnému rozhodnutí rejstříkového soudu, jemuž podle § 3 nařízení ze 14. května 1879 č. 71 ř. z. výslovně je uloženo, aby dbal, by odpovědi k zápisu do obchodního rejstříku hověly zákonu. Není-li tedy obmyšlený účel družstva v souhlasu se zákonem o výdělkových a hospodářských společenstvech, jehož § 11 stanoví, že úchyly se dopouštějí jen potud, pokud to zákon výslovně připouští, čehož při § 1 zákona není, nesmí rejstříkový soud zápis povolit. (Viz k tomu také nařízení ministerstva spravedlnosti ze dne 17. ledna 1900 č. 4 věstníku z roku 1900.)

Dovolací rekurs není odůvodněn a nemohlo mu býti proto vyhověno. —er.

Rozhodnutí nejvyššího správního soudu ve věcech finančních.

I. Rozhodnutí uveřejněná ve věstníku ministerstva financí. Společenské smlouvy. Smlouva o tiché společnosti nespadá pod pojem obchodních smluv společenských ve smyslu § 6 zákona ze dne 7. ledna 1920, č. 31 Sb. z. a n., které podléhají poplatku i bez listinného osvědčení. (Nález ze dne 13. listopadu 1924 č. 19512/24.)

Poplatky nemovitostní. Přenáší-li se várečné právo pravovárečného měšťanstva v Žatci současně s domem, se kterým je dočasně spojeno, dlužno jeho cenu vzít do základu poplatku imobiliárního. (Nález ze dne 17. listopadu 1924, čís. 22.562/23. Prejudikatura: Souhlasí s nálezem č. 16.163/24.)

Dědické poplatky.

a) Přízná-li strana k vyměření dědických poplatků v pozůstalostním výkazu cenné papíry hodnotou nominální, nemůže finanční úřad cenu bez souhlasu strany zvýšiti na základě pouhého dobrozdání bursy bez soudního odhadu.

b) Neuvedla-li strana ve výkazu pozůstalostním určitě do pozůstalosti patřící cenné papíry vůbec, nemůže finanční úřad vyměřiti z nich poplatek ani na základě nominální hodnoty bez předchozího slyšení strany. (Nález ze dne 17. listopadu 1924, č. 22.562/23.)

Obdržecí stvrzenky. Potvrzení, vydané právním zástupcem vymáhajícího věřitele exekutovi, že zaplatil pro klienta dlužnou pohledávku, podléhá kvitančnímu poplatku podle saz. pol. 30/47a. (Nález ze dne 25. listopadu 1924, č. 20.819/24. Prejudikatura: Srovnej nález z 15. května 1923 č. 8411 Boh. F č. 1338.)

Svatební smlouvy. Byl-li ze zřízení věna dceři se strany rodičů, osvědčeného notářským spisem, předepsán poplatek darovací, jest požadování poplatku stupnicového z věnované částky z titulu zřízení věna ženichovi nevěstou nepřipustno ve smyslu § 44, odst. 4. cís. naří ze dne 15. září 1915, č. 278 ř. z. (Nález ze dne 1. prosince 1924, č. 7881.)

Nový notářský řád. U ministerstva spravedlnosti započaly konečné porady o osnově notářského řádu, takže jest naděje, že nový notářský řád bude do konce t. r. úplně vypracován a bude moci býti předložen zákonodárnému sboru v jarním zasedání. Zdá se, že bude vyhověno našemu toužebnému přání, aby notáři byli jmenováni ne-li prezidentem, aspoň celou vládou a aby k dosažení notářského úřadu stanoven byl požadavek doktorátu. Též bude učiněno vhodné opatření pro nezámožné notáře, kteří pro tělesnou neb duševní nemoc nemohou svůj úřad trvale zastávat.

Zákon o pokoutnictví, jenž vyšel z porad konaných u ministerstva spravedlnosti za účasti jiných ministerstev a zástupců stavů advokátního a notářského, nedošel příznivého přijetí u obchodních komor. — Následkem toho bylo nutno návrh zákona přepracovati. Doufáme pevně, že návrh ten bude předložen nejbližšímu národnímu shromáždění a tím opomoceno bude nekalé soutěži, ohrožující stav advokátní a notářský.

Unifikace směnečného práva. Ministerstvo spravedlnosti zamýšlí pořádati anketu pro mezinárodní unifikaci směnečného práva. Jako delegáta stavu našeho vyslala pražská komora svého vicepresidenta notáře Dra Krále.

Nová úprava notářských okrsků ve Velké Praze. Následkem vydání zákona ze dne 15. října 1925 č. 213, kterým se upravuje soudnictví v hlavním městě Praze, bude nutná i nová úprava notářských okrsků pražských. V Praze mají totiž býti veškeré okresní soudy civilní až na jeden zrušeny a z bývalých předměstských soudů mají zůstat pouze soud na Vinohradech, Smíchově a Žižkově a bývalý předměstský v Holešovicích. Zrušením soudů budou postiženi zejména notáři v Karlíně, Libni, Praze-III., Nuslích a Vrsovicích. Ve věci té konají se zatím nezávazné porady notářů pražských a bude-li docíleno dohody, bude předložen návrh na rozdělení okresů ministerstvu spravedlnosti.

Evidence posledních pořízení. Již dlouho pocituje se potřeba, získati evidenci posledních vůlí u notářů sepisovaných, ať již veřejných či soukromých. Stává se totiž zhusta, že testátor zemře, aniž by o tom notář, sepisující poslední pořízení, nabyt vědomost a tak v mnoha případech projednává soud pozůstalost ze zákona, ačkoliv zůstavitel má uloženou poslední vůli u notáře. Zamýšlí se proto, uložiti notáři za povinnost, ohlašovati každé sepsání poslední vůle veřejné soudu, v jehož obvodu pořizovatel má své bydliště. Věci tou zabývala se též komora pražská a dospěla k úsudku, že by bylo záhodno, aby notáři podobné ohlášení učinili i u své komory, která by zavedla seznamy pořizujících, obsahující jméno a bydliště testátorovo. Tato povinnost ohlašovací mohla by se rozšířiti též na testamenty soukromé.

Pozvání

k měsíční schůzi odboru »Praha« Spolku notářů československých, která konati se bude v sobotu, dne 28. listopadu 1925 o 19. hodině v restauraci »u Bumbříčka« v Praze, Národní třída 8 (I. poschodí).

1. Přednáška pana profesora Dra Emila Svobody: »Machiavelli a machiavelism.«
2. Rozhovor o otázkách stavovských a řešení praktických případů.

Vzhledem na zajímavost přednášky jest veležádoucnou, aby účastnily se též dámy pp. kolegů.
V Praze, dne 12. listopadu 1925.

Za

Odbor »Praha« Spolku notářů československých:
Dr. Jar. Ponec, jednatel. Dr. Václ. Černý, starosta.

Soukromé testamenty. Z rozhovorů, konaných v měsíční schůzi pražského odboru našeho spolku vysvítá, že valná část notářů sepisuje raději soukromé testamenty nežli testamenty veřejné. Důvodem toho je zejména okolnost, že notář nemůže zejména ve větším městě nalézti vhodných svědků jemu známých a znajících i osobu testátorovu. Naskytla se nyní otázka, zda-li sepisování takovýchto posledních vůlí odpovídá vůli stran, které přicházejí k notáři v předpokladu, že sepíše listinu veřejnou — solenní. Nelze pochybovati, že notáři mají právo sepisovati soukromá pořízení, avšak bylo by radno a doporučovalo by se, aby o každém takovémto